

БАРВІНОК

№ 2 Журнал ЦК ЛКСМУ та Республіканської Ради Всесоюзної піонерської організації імені В. І. Леніна для школярів молодших класів

ЛЮТИЙ 1969

БУДЬ ГОТОВИЙ!

Малюнок А. ПАЛИВОДИ

В цьому місяці минає сто років від дня народження видатної діячки Комуністичної партії і Радянської держави, дружини Володимира Ілліча Леніна — Надії Костянтинівни Крупської.

Як педагог, Н. К. Крупська багато сил і енергії віддала вихованню молодого покоління. Друкуємо один із її листів до юних ленінців.

Н. К. КРУПСЬКА

Кожний піонер на заклик «Будь готовий!» відповідає: «Завжди готовий!», — але далеко не кожний піонер знає, звідки походить цей заклик і ця відповідь.

«Будь готовий!»—це був заклик Леніна до членів партії, борців за робітничу справу.

В 1902 році робітничий клас Росії не мав ще своєї партії. Правда, 1898 року відбувся перший з'їзд соціал-демократів. На ньому було лише кілька чоловік представників робітничих організацій. На з'їзді вирішено було організувати Російську соціал-демократичну робітничу партію, навіть обрано було ЦК.

Але поліція вислідила з'їзд, заарештувала майже всіх учасників, і справа розпалась, лишилася сама назва. По окремих великих містах були невеликі соціал-демократичні організації, які вели роботу серед робітників, але вони були слабкі і майже не зв'язані між собою. Одна організація працювала так, друга — інакше. Здебільшого ці організації допомагали робітникам улаштовувати страйки. Деякі соціал-демократи вважали, що завдання партії тільки в тому й полягає, щоб допомагати робітникам провадити боротьбу з хазяями, а про те, що треба царя скинути і все життя побудувати інакше, рано ще говорити. Інші говорили, що зовсім неважливо навіть, щоб була партія, важливо тільки підняти робітників на повстання проти царизму, а що для цього треба зорганізуватися — забули.

Товариш Ленін написав тоді книжку. Вона називалась «Що робити?» У цій книжці він пояснював, що треба працювати над тим, щоб зробити робітників якнайбільш свідомими, говорив про те, яке величезне значення має організація. Він писав, що треба, щоб партія, передовий загін робітничого класу, якнайкраще розбиралася в тому, що навколо неї робиться; треба, щоб вона ясно бачила дорогу, добре розуміла, що кожної хвилини треба робити. І треба, щоб партія була дружною організацією, яка, коли потрібно, зуміла б виступати як одна людина. Тільки тоді можна перемогти і царизм, і буржуазію. Свідомість і організованість з неба не падають. Треба не покладаючи рук учитись, розбиратися в навколишньому житті, треба вчитись діяти організовано, дружно в усьому.

«Ми повинні завжди, — писав товариш Ленін у 1902 р. в своїй книжці «Що робити?», — вести нашу буденну роботу і завжди бути готовими до всього...»

Повинні бути готові вести роботу потай від поліції, друкувати листівки в таємних друкарнях, використовувати кожну нагоду, щоб допомагати робітникам стати свідомими і організованими, повинні бути готові йти за це в тюрму і на каторгу. Повинні бути навіть готові до того, щоб, коли настане слушний момент, повстати із зброєю в руках.

«Будьте готові», — говорив товариш Ленін членам партії, і ленінська партія не боялась ніякої найчорнішої, найнуднішої роботи. І коли настав час, зручний для революції, ленінська партія «була готова» і повела за собою робітників та селян.

Юних піонерів не було ще на світі, коли Ленін кликав борців за робітничу справу бути готовими, але юні піонери твердо вирішили бути вірними заповітам Леніна: вони невтомно вчаться, вони безустанно організовуються, ставлять собі за мету зорганізувати дітей, зробити їх усіх свідомими, умілими; юні піонери хочуть навчитися будувати нове життя, вони хочуть продовжувати справу Леніна.

— Будьте готові!

— Завжди готові!

Вадим СКОМАРОВСЬКИЙ

Малюнок Н. ДЕНИСОВОЇ

СНІГУРІ

Занесло дорогу снігом,
Пада в градуснику ртуть.
А на грядці під горіхом
Маки червоно цвітуть.

Стрів мене веселим сміхом
Брат Івасик у дворі:
— То ж не маки під горіхом,
А рожеві снігурі.

НАВКРУГИ КАЗКОВІ ШАТИ

Навкруги казкові шати —
Сиве плетиво гілок.
Спробуй зразу відгадати,
Де тут в'яз, а де дубок,

Де калина, де шипшина,
Де черешенька мала?
Все зима запорошила,
Запушила, замела.

Сплять над озером ялинки,
Як сестрички в сповитку.
Біла віхола хустинки
Їм зіткала нашвидку.

І берізка, мов лілея,
В платті з ніжних пелюсток.
Замість бантика у неї —
З клена зірваний листок.

ТРИ ЛИЖНІ

Нам замети не страшні —
Ми проклали три лижні
У глухий дрімучий ліс,
В царство кленів і беріз.

Для косуль та диких кіз
В'язку сіна я привіз,
А Андрійко для зайців —
Капустину й пагінців.

Гриць же вдома для пташок
Взяв пшениці і кришок
Та ще й кілька годівниць...
Постривай, а де ж це Гриць?

— Гей! — гукнули ми. — Агов!
— ...ов! — лиш відгомін пішов.
А тим часом спритний Гриць
Годував з руки синиць.

СЛІДИ

На галяві серед гаю,
Де в снігу пеньки старі,
Я сліди щодня читаю,
Як слова у букварі.

Тут ось ямочок мережка:
Дві, одна і знову дві...
Так і знай: це зайця стежка
Через хащі лісові.

А он там пройшла лисиця
Обережно, крадькома.
Слід її ледь-ледь іскриться,
Бо лисиця-витівниця
Замела його сама.

Поруч мишка-сіроспинка
Від нори шмигнула вбік.
В неї слід, як павутинка,
Непомітний віддалік.

А в кущах ямки глибокі.
Видно, лосі йшли гуртом.
Біля них прудка сорока
Розписалася хвостом.

Василь ВОВЧОК

Малюнки В. ЄВДОКИМЕНКА

КОМАНИЦЯ

Почала палитися трава. Стояли на диво погожі дні. Та косовиця не починалася.

— Дивись, Іване, команиця! — показала мені Анця тітчина озерце молодої зеленої конюшини. — Шукаймо щастя.

— Шукаймо, — не перечив я. — Піду лише заверну корови, щоб у шкоду не пішли.

— Задумай собі, Іванку, щось.

— Задумав.

Я став на коліна і шукав «щастя». Обережно, вкрай напружуючи зір, перегортав тоненькі стеблини команиці, на яких по три листки. На всіх по три. А щоб бути щастю, щоб збулося те, що задумав, треба знайти на одній стеблинці чотири, а то й більше листків.

— Знайшла, знайшла! — незабаром вигукнула Анця і підстрибнула, щаслива. — Я задумала собі спочинок на неділю. Я піду в долину. Скупаюся, на вулицю вийду погратися.

Я ще шукав. Шукав уже по потолоченій команиці і заздрив щасливій.

— Ти що задумав собі? — схилилась наді мною дівчинка.

Я не відповів. А серце схвильовано забилося в грудях, наче хотіло випурхнути звідти. На очі навернулися сльози, і я, не стримавшись, заплакав.

— Я неправду тобі сказала, що задумала, — тихо і співчутливо промовила Анця. — Я теж подумала: повернеться вуйко чи ні?

Але чому не я знайшов ті щасливі чотири листки в купочці, чому? Невже і нам прийде з війни недобра звістка? А вони йшли в село, недобрі звістки.

Про батька давно нічого не чути.

— Вуйко незабаром повернеться: він мені вчора снився, — втішала мене дівчинка.

І мені сниться. Сниться щоночі. То летить понад Бистрянськими горами в літаку, махає мені рукою, кидає подарунки, то бачу його десь далеко за Карпатами, де ще гримлять гармати. Щоночі, щодня вчувається мені татків лагідний голос.

Прийшла нова весна. Вийшли на полонину вівці. Пасли ми удвох з Анцею і корів на горах. І знов шукали «щастя». Тільки обоє задумали вже, не змовляючись, одне і те ж: повернеться батько з війни, чи ні. Саме в команиці ми сиділи і в ту щасливу хвилину, коли аж з другої гори почули:

— Гей, скотарі! Корови у траві!

Ми схопилися, злетіли і, коли аж вигнали з шкоди худобу, помітили того, що гукав. Він був у військовій літній формі, з медалями, ніс на плечі косу. Ішов до нас. Висока, струнка постать, повільна, спокійна хода...

— Няньку! — щасливо, але ще невпевнено, ніби самі, прошептали мої губи.

— Вуйко іде! — аж кинулась Анця.

— Няньку! — гукнув я на всі гори, коли він посміхнувся до мене радісними очима. — Ня-а-ньку!..

Я плакав від щастя, а батько дивився на мене, наче не впізнав свого сина, і пригортав до грудей.

— А ти виріс, Іванку!

— Виріс...

— І в школу ходиш?

— Почав ходити. Але школу нашу закрили.

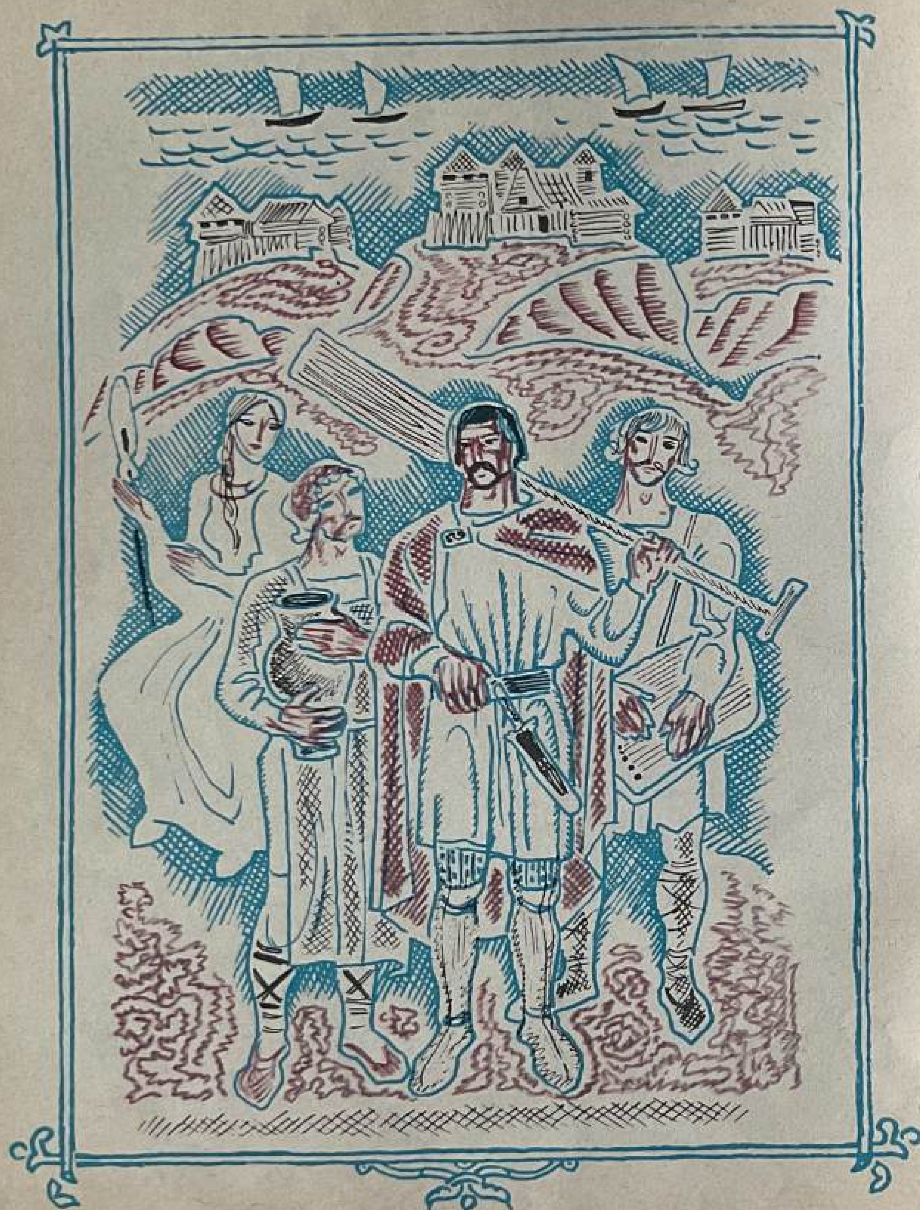
— Нічого. Тепер знову відкриють. Війни ж бо вже нема.

Батько пестив по голові і мене, й Анцю.

Він не сказав, що спішив на полонину не стільки заради косовиці, скільки — щоб швидше мене знайти. Я про те сам догадався. А потім він узявся до коси.

— Ну, покошу. Скоро й мати прийде, поснідаємо вчотирьох.

Малюнки О. ПАВЛОВСЬКОЇ

Богдан ЧАЛИЙ
Олександр ПАРХОМЕНКО

ДУМА ПРО КИЯ ТА ЙОГО СЛАВНИЙ РІД

Ой здіймається над Славутою
Три гори.
Вкрито м'ятою, вкрито рутою
Три двори.

За дубовими частоколами
Терема.
В'ють над пущами і над долами
Три дими.

В лісі хмарищем коливаються
Комарі.
З лісу вдосвіта озиваються
Топори.

Поступаються нетрі росяні
Вже полям.
Аж дзвенітиме просо к осені
У полян.

Наливатиме та хвалитиме
Волотки.
Люд співатиме та радітиме
На святки:

«А ми просо сіяли, сіяли,
Ой, дід-ладо сіяли, сіяли...»

Може, просо сіялось,
Може, мак.
А чи так те діялось,
Чи інак,

Та з билиці сивої
Давнина
Казкою красивою
Долина.

* * *

...Що на першій горі на стрімкій,
Де сріблились тополі найвищі,
Жив полянин по імені Кий
У тесовім своїм городищі.

Чорновусий, з високим чолом,
В синю рань, лиш півні прокричали,
З широченним кленовим веслом
Кий ішов на дніпровські причали

Він тримав перевіз на ріці
І ладдю конопатив не даром, –
Звідусіль чужоземні купці
До полян прибували з товаром.

Як ударить веслом по воді, –
В небо хвилю зметне крутобоку.
Задивуються гості в ладді:
– Ну й полянин! Здоровий нівроку!

А бувало на лови піде, –
Богатирську покаже натуру.
Хай до рук навіть тур попаде, –
Роги скрутить могучому туру.

...Що на другій горі між смерек,
Де волхви зупинялися віщі,
Жив рудий, наче полум'я, Щек
У тесовім своїм городищі.

Був на вдачу надміру палкий.
Часом шкоди наробить такої,
Що молодшому братові Кий
Костурякою дасть пам'яткої.

Ще майстерністю славився Щек.
Мав щодня хитромудру затію:
Візьме глини, та виліпить глек –
Куплять глек у саму Візантію.

А якщо куманець або дзбан
Гончареві негарним здається,

Він свій виріб — торох об паркан!
І, узявшися в боки, сміється.

...Що на третій горі, де обрив
У шипшині, у глоді, в терниці,
Жив русявий і ніжний Хорив
У тесовім своїм городищі.

Тільки візьме він срібла шматок,
Радість іскрою блисне у зорі.
Аж співає його молоток
Та мережить полянські узори.

Од близьких і від дальніх дворів
До Хорива протоптані стежки.
Так не вміє ніхто, як Хорив,
Для полянок кувати сережки.

Візьме гуслі та легко до струн
Доторкнеться чуткими перстами —
На горі дерев'яний Перун
Аж кивне та причмокне вустами.

Лине рокіт лункий і легкий
Над рікою, мов чайка крилата.
Кине весла, заслухавшись, Кий
І радіє за меншого брата.

...Над струмком, що петляв до Дніпра
Між буйного зеленого дива,
Оселилася Либідь — сестра
Трьох братів
Кия, Щека й Хорива.

Очі — терен. Шовкова коса.
А усмішка, мов лагідний ранок.
Дивовижна і строга краса,
Що траплялась лише між полянок.

В літню пору, було, дотемна
Конопельки, льонок вона брала.
На сорочки братам полотна
По сувою на кожного пряла.

Часто браття спускалися з гір
В теремок, що обріс яворами.
Із поклоном заходили в двір,
Наділяли сестрицю дарами.

Кий пудового ніс осетра,
Щек — посудину, в домі потрібну.
Від Хорива приймала сестра
То сережки, то фібулу срібну.

Гарний край, наче рай, у полян.
Ані лютих морозів, ні спеки.

І ліси, і поля в поселян,
І на гніздах клекочуть лелеки.

Трудовий метикований люд
Розселився навколо тригір'я.
І торгові шляхи звідусюд
Пролягли на полянські подвір'я.

Та було не завжди без біди, —
Буйно хмарили недруги обрій.
З полуденного степу сюди
Часто потоптом сунули обри.

* * *

Святкувались обжинки в той день,
І Дажль-Богу хвала воздавалась,
І дівчата співали пісень,
Аж луна за Дніпром озивалась.

Раптом гук та стук копит.
Пил окутав білий світ.
З-за гори, мов сарана,
Рать ворожа вирина.

Ронять піну рисаки,
З гиком мчать кочівники.
Вирлоокі та руді,
Три косини в бороді.

Піднімаючи списи,
Обри скаляться, мов пси.
В коней — гриви до землі,
По аркану при сідлі.
Сунуть обри, топчуть лан,
У полон беруть полян.

«А ми просо витопчем, витопчем,
До ноги вас висічем, висічем!
Ваших діток знищимо, знищимо,
Тереми вам сприщимо, сприщимо!»

Заволали од ляку жінки,
По руках розхапали малечу,
А дядьки — за мечі, за кілки,
Навіть гадки не мали про втечу.

Перші голови впали в шпориш,
Коні дибки звелися, як свічі.
Та полянин загине скоріш,
Аніж обру поступиться в січі!..

(Закінчення у наступному номері)

МАВЗОЛЕЙ В. І. ЛЕНІНА

Рустем ВАЛАЄВ

Малюнок Г. УМАНСЬКОГО

Біля Мавзолею Володимира Ілліча Леніна відбуваються найурочистіші святкові паради і демонстрації. До Мавзолею приходять перед польотом космонавти. Нема такої людини, яка б, приїхавши до Москви, не простояла в черзі годину, дві, навіть три, аби потрапити в Мавзолей і вклонитися великому Леніну. Біля Мавзолею приймають московських жовтенят у піонери.

Довго міркували зодчі, перш ніж почати спорудження Мавзолею вождеві трудящих усього світу. Сотні зразків виробно-декоративного каменя запропонували геологи будівникам. Серед них — узорчата орська яшма, переливчастий уральський орлець, плямистий халцедон і блідо-зелений нефрит зі Східного Сибіру, чудесні граніти Ільменських гір, темно-сірий, з рожевими прожилками, грузинський мармур. Та архітектори зупинилися в своєму виборі на українському камінні: майже чорному, з синіми іскорками, лабрадориті і червоному граніті. З нього й спорудили Мавзолей. Зовні облицювали масивними плитами червоного граніту, видобутого на Лезниківському кар'єрі в Черняхівському районі Житомирської області. А зсередини — полірованим лабрадоритом з села Турчинки того ж таки Черняхівського району.

Величний Мавзолей і водночас простий. Достойний пам'яті великого Леніна.

КЛУБ ЖОВТЕНЯТ

ЮНІ ЛЕНІНЦІ

Тобі вже десять років. У тебе сьогодні радісний, незабутній день — тебе вперше назвуть юним ленінцем.

Юний ленінець! В піонерських лавах ти зростатимеш сміливим, сильним, справедливим. Будеш чесним, добрим, настирливим, працьовитим. Відмінно вчитися, робити все для того, щоб твоя Батьківщина стала ще кращою, — твій перший обов'язок. Недарма ж називають тебе юним ленінцем.

За три роки жовтенята багато чому навчилися, познайомилися з країною Піонерією. Вожаті жовтенятських зірочок розказали їм, за якими законами живуть піонери, яку піонерську клятву — урочисту обіцянку — дають жовтенята,

вступаючи до лав юних ленінців. Усією зірочкою, а потім усією жовтенятською групою вирішували жовтенята, хто з них достоєн носити високе звання піонера Радянського Союзу.

А потім...

ЗАГІН ГОЛОСУЄ

Співає горн, збирає піонерів загону імені Ніни Сосніної. Збір сьогодні незвичайний. Три роки піонери 7 А класу шефствували над жовтенятською зірочкою. Сьогодні вони вирішать, за кого з своїх підшефних-третьокласників можуть поручитися перед дружиною, рекомендуючи їх в піонери.

Чітко лунають рапорти ланкових. Виструнчилася шеренга піонерського строю. Жовтенята стоять обличчям до піонерів і дуже хвилюються.

Після лінійки піонери й жовтенята сідають гуртом і обговорюють дуже важливі питання. Вожаті зірочок розповідають про кожного з жовтенят, кого рекомендують до піонерських лав. А жовтеня стоїть у центрі і відповідає на запитання: чому хоче стати піонером, з ким товаришує, як вчиться, чим захоплюється, чи допомагає вдома...

Буває й так, що за когось із жовтенят загін не хоче голосувати, — лінується жовтеня, неробою росте, вчиться погано, кривдить слабших.

Пояснять такому, що рано йому ще одягати червоний галстук. Мусиш виправитися, а піонери тобі допоможуть у цьому.

Якщо ж загін проголосував, поручився за тебе — скоро надінуть тобі червоний галстук. Як тільки збереться дружина.

СЛУХАЙ, ДРУЖИНО, КЛЯТВИ СЛОВА!

Дзвінко і дружно лунають девізи загонів і слова рапортів. Скільки загонів, стільки й девізів. Кожен загін намагається оголосити свій девіз голосно і чітко.

Командир загону салютує і виголошує першу частину девізу:

Любов'ю партії зігріті,
На зміну ми ростем батькам.

І весь загін, піднявши руки в салюті, підхоплює:

Ми найщасливіші у світі,
Ми гордимось своїм ім'ям.

Девіз другого загону:

Прапори червоні
Гордо майорять.
Піонерські галстуки
Полум'ям горять.

Червоним птахом пливе над піонерським строєм прапор дружини.

Зараз під цим прапором дадуть жовтенята першу в житті клятву:

— Я, — урочисто починає вожата, а жовтенята, виступаючи на крок уперед, називаються:

Андрій Чорнооченко,
Валя Шевцова,
Богдан Жолдак,
Сима Кутовенко...

...Вступаючи до лав Всесоюзної піонерської організації імені Володимира Ілліча Леніна, — продовжує вожата, — перед лицем своїх товаришів урочисто обіцяю: гаряче любити свою батьківщину, жити, учитися і боротися, як заповідав великий Ленін, як вчить Комуністична партія, завжди виконувати закони піонерів Радянського Союзу!..

Луною повторюють її слова жовтенята. Право пов'язати галстуки дістають найкращі піонери і комсомольці. Вони роблять це урочисто, а потім віддають салют своїм новим товаришам.

Сьогодні жовтенятам пощастило. На урочистій лінійці присутні старі комуністи, учасники революції і Великої Вітчизняної війни.

— Піонери, до боротьби за справу Комуністичної Партії Радянського Союзу будьте готові! — каже старий більшовик, і десятки рук злітають у першому салюті:

— Завжди готові!

Вітають прийнятих у піонери і почесні гості, і комсомольці школи, і піонерські загони, а щасливі піонери їм відповідають:

Прапори червоні
Гордо майорять,
Піонерські галстуки
Полум'ям горять.

В них частинка прапора,
Кров твоїх батьків,
Що у дні жовтневі
Били ворогів.

Бережімо ж галстук —
В ньому правди клич,
З ним частинку серця
Нам віддав Ілліч!

Командир дружини подає команду «струнко» і читає рішення ради дружини про створення піонерського загону третього класу. Новому загонові вручають загоновий прапорець. З ним, радісні й горді, проходять піонери перед усією дружиною й займають своє місце.

З днем народження тебе, новий піонерський загоне!

Бажаємо тобі цікавого піонерського життя!

ДРУГЕ ЗАВДАННЯ

1. Напишіть нам, як пройшло свято прийому в піонери у вашій школі. Надішліть нам фото, малюнки, власні вірші, що розповідають про цей щасливий день.

2. Мабуть, усі піонери вашого загону мріють, щоб загін носив імення когось із героїв, вірних синів нашої Батьківщини. Та це треба заслужити. Зберіть матеріали про нього, намагайтеся в усьому бути на нього схожими. І тоді через рік рада дружини присвоїть вашому загонові те ім'я.

3. Напишіть нам, чиє ім'я хотів би носити ваш загін і як ви за це боретеся.

Ованес ТУМАНЯН

Малюнки В. ЛЕГКОБИТА

ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПОЕТА

ЛЕЛЕКА

З щасливим прильотом, лелеченько!
Щасти ж тобі, рідна лелеченько!
Ти нам принесла весну,
З весною — радість ясну.

Як ти подалася до вирію,
Від нас подалась до вирію,
Бурі й завії завили,
В горах горицвіт побили.

З щасливим прильотом, лелеченько!
Щасти ж тобі, рідна лелеченько!
Гніздо на дубині мости,
Нікуди від нас не лети.

МАЛЕНЬКИЙ ХЛІБОРОБ

Злетілось птаство навесні,
Клекочуть води прибутні,
Прийшли турботи посівні.

У плуг я журок запрягав,
Гусей на поміч їм позвав,
Орать горобчика найняв,
Куріпці віжки в дзьоба дав...

Так поле я своє зорав,
Ячмінь, пшеницю висівав.

ТЕСЛО ТА ПИЛКА

Не будь теслом, що знає лиш себе
І все до себе теше та шкребе.
А будь, як пилка в дереві, всякчас:
Уріж до себе раз, а раз — до нас.

ПРЯДКА

Пряди, пряди, прядко,
Нитку веди, прядко,
Ти бистренька, прядко,
Бідним ненька, прядко.

Світить місяць по ночах,
Виграє в моїх очах.
Білу нитку я веду —
Хлібець сиротам пряду.
Нить крізь сльози я тягну —
Бідних сиріт зодягну.

Пряди, пряди, прядко,
Нитку веди, прядко.
Ти бистренька, прядко,
Бідним ненька, прядко.

Переклав з вірменської
В. КОЧЕВСЬКИЙ.

Юхим ЧЕПОВЕЦЬКИЙ

Малюнок Г. ТУЛЬЧЕВСЬКОЇ

МИЦИК І КИЦИК

КИЦИК ПОЧИНАЄ* ПОЛЮВАТИ НА МИШЕЙ

На світанку я застав Кицика в сльозах.

— Що таке? — питаю. — Хто тебе скривдив? Скажи мені — і він знатиме, по чому кіло сиру! Він матиме справу зі мною, Мициком!

І Кицик, жалісно схлипуючи, сказав:

— Тіточка Марина тикає носом в усі кутки й вимагає, щоб я ловив якихось-то мишей. А як я можу ловити якихось мишей, коли я їх у житті не бачив?!. Любий Мицику, ти ж такий розумний, ти ж усе знаєш, розкажи хоча б, які вони з виду. Я тобі цього повік не забуду!

— Охоче! — обізвався я. — Тобі просто пощастило, що перед тобою стою саме я, а не хтось інший. Краще за мене ніхто не розповість, які то бувають миші...

І я вже хотів стати перед ним на весь зріст і сказати: «Дивись, оце й є той, кого ти шукаєш!» Та враз подумав: «А що, як він візьме мої слова за жарт і не повірить?»

І я знайшов чудовий спосіб: згадав про свій живий портрет.

— Не полінуйся, — сказав я Кицикові, — залізь на туалетний столик тіточки Марини. Там ти відразу побачиш, які бувають миші. Перед тобою стоятиме найкращий представник з них — з лапами, вусами й хвостом.

Кицик не дослухав мене й кинувся до туалетного столика. Він скочив на нього, втупився очима в мій портрет, і тут сталося несподіване. Спочатку в нього був такий вираз, ніби він там побачив сам себе. А за хвилину шерсть на ньому настовбурчилася, хвіст піднявся трубою, і він як заверещить: «Так ось вони які, миші! Ну, бережись!» — і вперед!..

Я з переляку аж очі заплющив і розтулив їх тільки тоді, коли почув страшний гуркіт, а потім дзвін розбитого скла. Вся підлога була вкрита блискучими скалочками. Бідолашний Кицик сидів на підлозі й жалісно скиглив. На лобі в нього, наче третє вухо, стирчала величезна гуля.

Мені стало шкода свого портрета, але ще дужче я уболівав за бідолаху Кицика. Та тільки я

*(Продовження)**

хотів його утішити, як до кімнати притьмом ускочив Петрик. Він глянув на підлогу й аж затанцював від захоплення.

— Ура! — вигукнув він. — Тепер я багатший за всіх хлопців! У мене сто дзеркальних скалочок! Я щодня пускатиму сонячних зайчиків!

Тіточка Марина теж убігла до кімнати й накинулась на Петрика. Вона подумала, що скалочки — то його робота. Але гуля на Кициковому лобі показала, хто тут справжній винуватець.

Петрикові було наказано провести з Кициком виховну роботу та раз назавжди пояснити, чим повинен займатися кіт у господі.

Петрик негайно заходився виконувати доручену справу.

ЯК КИЦИК УПІЙМАВ ТІТОЧЦІ МАРИНІ МИШУ

Не встиг я вранці витягти хвоста з своєї нірки, як почув тремтячий голос Кицика:

— Не підходь! Не підходь до мене близько! Я вже все знаю!

— Що ти знаєш? — спитав я.

— Я вже знаю, які бувають миші.

— Нічого нема дивного, — зауважив я. — Адже ми з тобою знайомі не перший день, і потім ти вже бачив мій портрет.

Але Кицик у відповідь тільки простогнав. А я спитав:

— Як же ти про все дізнався? Поясни до ладу.

І Кицик пропищав:

— Мене навчив Петрик. Він упіймав мене, усадив за свій підручник та почав приказувати: «Вчись! Учись! Учись!»...

— Ну, то й що?

— А те, що в підручнику був намальований ти, а Петрик без кінця повторював: «Це миша! Це миша! Це миша! Лови мишей!»... Тепер я знаю, кого мені треба ловити.

— Так, — погодився я, — якщо справа дійшла до підручника, все ясно. Підручник — велика сила. Це я на собі перевірив. Якось тіточка Марина мене підручником по голові гупнула, то я й досі пам'ятаю цей урок.

Тут Кицик зайшовся плачем і, ковтаючи сльози, сказав:

— Тепер, якщо я тебе не впіймаю і не знищу, мені в домі життя не буде, мене виженуть на вулицю. Що я, нещасний, там робитиму?!

— Еге, — сказав я йому, — становище кепське. Але я, твій вірний друг, повинен тобі допомогти.

— А як? — спитав Кицик.

— Та що ж, — зітхнув я, — ти маєш мене впіймати й трохи знищити...

— Ти так гадаєш? — невпевнено спитав Кицик.

— Звичайно, іншого виходу нема. Отже давай прощатись — і я простягнув йому обидві лапи.

Кицик ніжно обійняв мене й ми заридали разом. Потім він спитав:

— Ну, а що ж я тепер маю робити?

— Звісно що, ти маєш мене з'їсти.

— Як, усього? — жахнувся Кицик.

— Так, усього.

— І твої вушка?

— І мої вушка.

— І твій носик?

— І мій носик.

— І твій хвостик?

— І мій хвостик...

— Ой, що ж я, нещасний, робитиму? — ридав Кицик і ще міцніше притискував мене до свого серця.

— Ну гаразд, — сказав я, втираючи сльози. — Нема чого зволікати, для мене це не дуже велика радість. Починай!

— Не-е можу! — простогнав Кицик. — Допо-оможи мені!

Тут я згадав, як тіточка Марина частує Петрика цукерками, і скомандував:

— Відкрий рота і заплющ очі! І не розплющуй, доки я не полічу до трьох!

Кицик слухняно виконав наказ і став чекати.

— Раз! — скомандував я. — Два!.. Два з половиною...

— Зажди! — вигукнув Кицик. — Що ти наміряєшся робити?

— Стрибнути тобі до рота!

— І ти не промахнешся?

— Авжеж ні.

Кицик знову розкрив рота, заплющив очі і став чекати. Але саме в ту мить, коли вже я намірився стрибнути, в голові моїй сяйнула чудова думка.

— Ура! — гукнув я. — Ура! Я знаю, що нам робити! Зараз ти впіймаєш мишку для тіточки Марини, і тобі не доведеться морочитися зі мною! Вперед! Вперед!

І ми вдвох кинулися до звалища Петрикових іграшок. Розкидали їх по всій кімнаті і зрештою знайшли мишку, чудову замшову мишку з гумовим моторчиком, зовсім як справжнісіньку.

— Ось, тримай! — сказав я Кицикові. — Гадаю, що тіточку Марину вона цілком задовольнить. На що вже Петрик — вередлива дитина, та й то любив із нею гратися... Неси її до тіточки Марини і миріться.

А ввечері сталося от що.

Кицик хотів зробити якнайкраще, приємно здивувати тіточку Марину, отож він і поклав мишку просто на її постіль, на велику білу подушку. Того дня в тіточки Марини було безліч всіляких турбот, вона стомилася й вирішила якраніше лягти спати. Повалилася вона на ліжко, але в ту ж мить високо підскочила, неначе всі пружини матраца дружно підкинули її аж до стелі. Коли ж вона знову стала на підлогу, то змогла вимовити лише п'ять слів: «Петрику, ремінь і Кицика сюди!»

Північчі я втішав свого дорогого друга, запевняв, що все на краще, що тепер тіточка Марина вже не вимагатиме від нього мишей, бо не любить спати з ними в одному ліжку. Так воно й сталося. Тіточка Марина щедро оцінила Кицикові старання.

(Далі буде)

Микола СИНГАЇВСЬКИЙ

МОРОЗОВІ КОНІ

Мороз кує підкови
в діброві і в лугах.
А де ж його коні?
Загрузли в снігах.

У замети білі
забігли вони,
у хвищі-заметілі,
заснули до весни.

Весна ж не за горою,
де луг-сіножать...
Квітневою порою
коні прибіжать.

Стануть на дорозі...
Де ж ти, зима?
Не чутно морозів,
І снігів нема.

Тільки сині дзвоники
у гаях цвітуть.
Тільки коні-коники
копитами б'ють.

Малюнок Є. ЗВЕЗДОВА

Є. П'ЯТИГОРСЬКА Малюнок А. ЖУКОВСЬКОГО

ШТУРМ ФОРТЕЦІ

ОПОВІДАННЯ-ГРА

Фортеця швидко росла. Одні підкочували снігові кулі, другі складали з них стіни, треті утоптували майданчик — усім вистачало роботи. Командиром був Васько. Бо сам придумав цю гру. Назвав її «Штурм фортеці» і кожному дав завдання:

— Спочатку побудуємо фортецю. Потім призначимо трьох захисників. Усі інші підуть на штурм...

— А як її штурмувати? — спитав Вітька.

— Зліпимо із снігу бомби, і нападаючі кидатимуть їх на захисників. Кожний по тричі. Вбиті вибувають із гри. На їхнє місце стають нові захисники.

— Так нецікаво! — заперечила Ліда. — Якщо мене одразу вб'ють,— усі гратимуть, а мені що робити, замерзати?

— Добре, — погодився Васько. — Щоб убиті не замерзали, нехай і вони йдуть на штурм.

— А коли вважається, що фортецю взято? — допитувався Вітька.

Васько подумав і сказав:

— Коли захисники і нападаючі тричі поміняються, місцями.

Нарешті всі питання були з'ясовані, і Васько оголосив перерву. Обтрушуючи сніг з куртки, він раптом сказав:

— А до нашої сусідки Ганни Петрівни онук приїхав!

— Ну то що? — не зрозуміла Ліда.

— А от що. Він із Криму. А там майже ніколи не буває снігу. Виявляється, він зроду не грав у сніжки. І бабуся не пускає його у двір. Боїться, щоб не застудився...

В цю мить з сусідньої хати рипнули двері, і Ліда від несподіванки аж скрикнула:

— Ой, що це?

Усі хлопці теж здивувалися. Бо Ганна Петрівна виштовхнула на ганок якесь страховисько.

Величезне, загорнуте в теплу хустку так, що ні голови, ні обличчя не видно. Тільки очі світяться і з цікавістю дітлахів розглядають.

— Це людина! — нарешті вимовив Вітька і шморгнув носом.— Бо он з боків висять рукавиці. А внизу валянки!..

— Та це ж і є бабин онук, Гриць! — догадався Васько.— Тільки страх як закутаний.

— Ой же страховисько! — засміялася Ліда.

— Навіщо ви його так? — підійшла до бабусі Лідина мама.— Йому теж треба бігати, в сніжки гратися.

І почала розмотувати Гриця. А Ганна Петрівна зітхає, але сперечатися не наважується. Бо Лідина мама — дитячий лікар.

Підбігли хлопці, допомогли Грицеві скинути зайвий одяг. І дуже здивувалися, коли побачили, що він зодягнений так само, як і вони. Навіщо ж бабуся його ще в хустку закутала?

Поки бабуся щось доводила Лідиній мамі, Гриць побіг з хлопцями будувати фортецю. Хлопці будують, а він стоїть осторонь і боїться доторкнутися до снігу.

Коли фортеця стала заввишки з Вітьку,— а він у дворі найбільший,— Васько скомандував:

— Негайно зробити сто бомб!

Усі ліплять бомби, а Васько тихенько умовляє Гриця:

— Ти не бійся, не змерзнуть твої руки. От помацай мої. Правда ж, гарячі?

Гриць помацав. Руки у Васька гарячі. Взявся й собі ліпити бомби.

Незабаром виросла ціла купа сніжок. Тоді Васько скочив на кучугуру:

— Починається штурм! Захисниками фортеці призначаю Вітьку, Ліду... — і, подумавши трохи, рішуче сказав: — і Гриця! Інші — за мною, на штурм!

— А захисникам що робити? — спитав Гриць.

— Захищати!

— А як уб'ють?

— А ти захищайся! Вони цілятимуть у тебе, а ти пильнуй, щоб жодна бомба не влучила.

— А якщо влучить?

— Якщо влучить, то тебе вбито. Йди з майданчика.

Одвів Васько своє військо кроків на двадцять від фортеці, наказав кожному взяти по три сніжки, вивів на вогневий рубіж і дав команду:

— Вперед, на штурм! Узяти фортецю! Ур-ра-а!

Почалося! Першим убили Вітьку. За ним — Ліду. А Грицеві хоч би що! Ніхто в нього не може влучити!

Тоді Васько оголосив, що атаку відбито, і замінив Вітьку й Ліду іншими захисниками. А їх перевів у нападаючі.

І на цей раз Гриць вистояв. Лише за третьою атакою здолали його. Та в цей час фортеця почала розвалюватися, бо захисники, відбиваючись від нападаючих, вистрибували прямо на стіни.

Поки відбудовували фортецю, Ліда підбігла до Гриця:

— Гей, страховисько! Як це тобі щастило так довго уникати бомб?

Він нічого не відповів. Кинувся за сніжками, бо саме в цю хвилину була його черга йти на штурм. І перша ж його бомба вцілила у Ліду, яка знову була у захисті.

— Молодець,— похвалив Гриця Васько.— А ще казав, що ніколи не грав у сніжки.

— Бо й не грав,— озвався Гриць.— Але вдома ми цілили м'ячиками по мішенях. А ця гра схожа...

— Навіщо ти мене так боляче вбив? — накинулася на Гриця Ліда.— Це тобі не м'яч, а сніжка!

— Щоб не звала страховиськом!

— Яке ж він страховисько, — заступився за Гриця й Васько.— Грає не гірше за нас.— А потім наказав: — Забути про страховисько! Між нас — новий наш товариш, Гриць!

За мить почався новий штурм фортеці.

ВІДГУКНІТЬСЯ!

12 вересня 1943 року за визволення нашого села Євгенівки загинув сержант Козлов Іван Петрович. Відомо, що він народився в Запорізькій області.

Піонери нашої школи хочуть знайти рідних Івана Петровича. Вже три роки розшуків не дали бажаних результатів.

На малюнку, який вам надсилаю, я намалювала пам'ятник, що поставлений в нашому селі Козлову.

Дорога редакція журналу «Барвінок», дуже прошу вас надрукувати мого листа і помістити малюнок. Може, хто з читачів допоможе нам в розшуку.

Донецька область, Великоновоселківський р-н, с. Євгенівка, 8-річна школа, 4-й клас.

Світлана ВАСИЛЬЄВА.

КУТОЧОК ЮНОГО ХУДОЖНИКА

МАТЕРІАЛИ І ПРИЛАДДЯ ДЛЯ МАЛЮВАННЯ

Юний художник, так само, як і дорослий, має користуватися різними матеріалами і приладдями. Та насамперед — звичайним графітним олівцем. Без цього не обійтися.

Олівці бувають різної твердості. Якщо олівець твердий, то на ньому стоїть літера «Т». Якщо м'який — літера «М». Біля літери на олівці ще ставиться цифра 2, 3 і так далі (2Т, 3М). Чим більша цифра стоїть біля букви «Т», тим твердіший олівець. Чим більша цифра стоїть біля букви «М», тим олівець м'якший. Якщо твердість середня, — олівець позначається двома літерами: «ТМ».

Застругувати олівець слід з того боку, де немає напису, щоб без проби можна було розібрати, м'який то олівець чи твердий.

Яким же олівцем краще малювати? Найкраще мати набір олівців — твердих і м'яких, бо вибір олівця залежить від характеру роботи. Починаєте малювати і відчуваєте, який треба вам олівець.

Як тримати олівець? Не так, як тримають ручку. Олівець не затискують між пальців. Він мусить лежати вільно у витягнутій руці. Щоб рука не стомлювалася і не напружувалася, треба кінчиком мізинця обіпертися на дошку чи стіл, до якого кнопками пришпилено папір.

Малюнок розфарбовують не лише фарбами, а й кольоровими олівцями. Бувають вони різні. Найкраще користуватися олівцями «Живопис». Виконаний олівцями малюнок можна зробити подібним до акварельного. Треба лише легко і рівномірно розфарбувати його, а потім за допомогою пензлика розмити кольори водою.

Пензлі для малювання бувають білячі, колонкові, щетинні й інші. За формою круглі та плескуваті.

Не можна обійтися юному художнику без гумки. Користуватися краще білою, м'якою гумкою. Обов'язково — чистою. Правда, зловживати гумкою не слід — від частого витирання поверхня паперу псується, і малюнок виходить неохайний.

Малювати можна на альбомному папері, на білому і кольоровому, що продається окремими аркушами.

Якими фарбами малювати? Найкраще — акварельними. Якісною аквареллю вважається та, що при змішуванні з водою не має брудного осадку й залишається прозорою. Радимо вибирати акварель «Ленінград» і «Нева».

Якщо акварель у тюбиках, слід видавити стільки фарби, скільки потрібно її для роботи, і зразу закрутити тюбик.

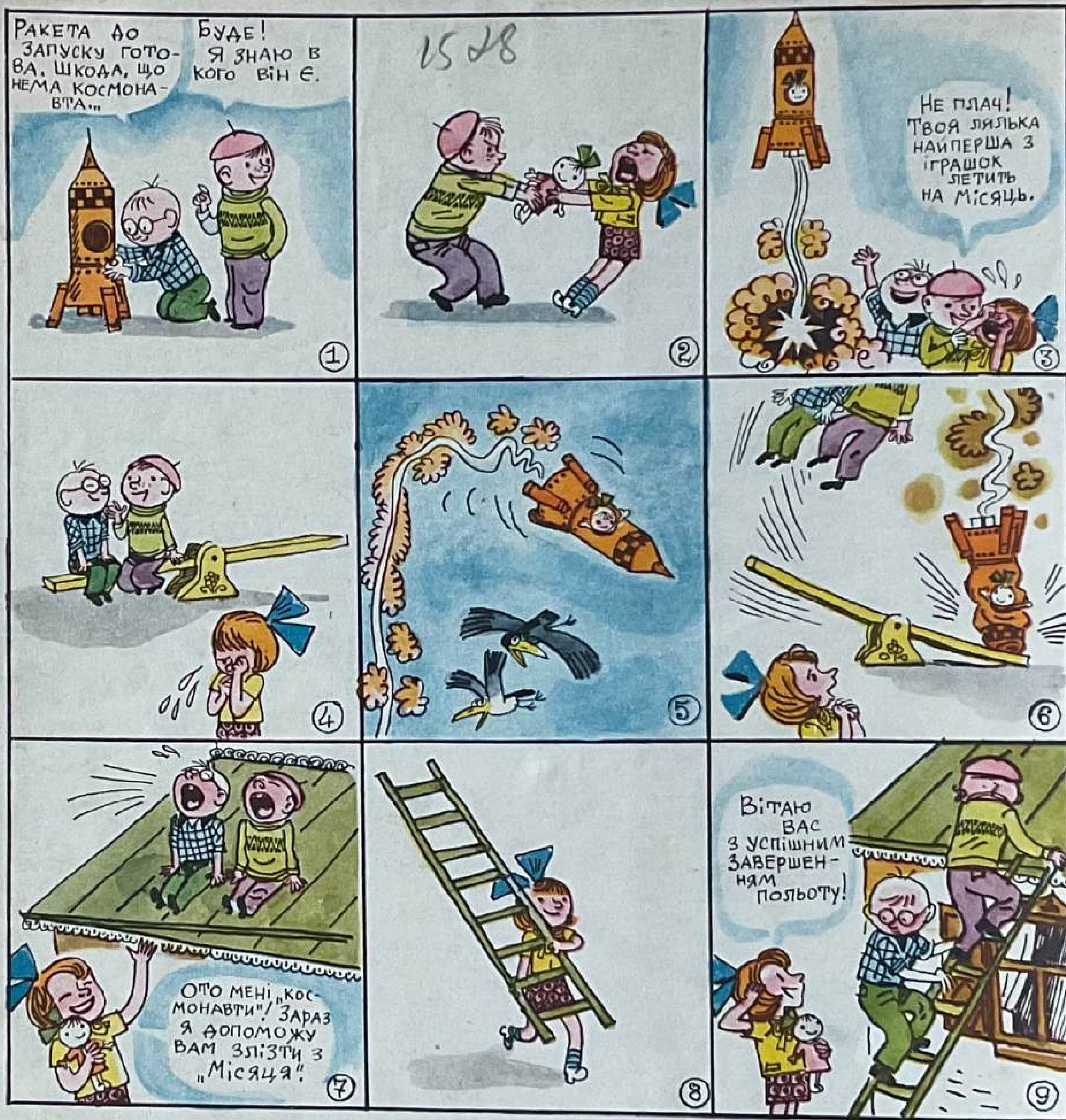
Фарби мають три основні кольори: жовтий, червоний і синій. Змішуючи їх, матимемо новий колір. Коли змішати жовтий і червоний — вийде жовтогарячий; червоний і синій — вийде фіолетовий; жовтий і синій — зелений. Відтінок фарби буде мінятися в залежності від того, якої фарби в суміші більше.

Можна малювати також гуашшю. Вона продається в бляшаних банках або в скляних флаконах. Гуаш розводиться водою й кладеться на папір досить густо, не так як акварель. Якщо змішувати різні кольори гуаші, матимемо, як і в акварелі, новий колір. Щоб колір був світліший, треба додати до суміші гуашевого білила.

В наступному номері розглянемо деякі малюнки наших читачів.

Н. ОСТАШИНСЬКИЙ.

Малюнок-жарт **А. ВАСИЛЕНКА**

Індекс 74022 Обкладинка **В. Легкобита.** Макет **Є. Звездова.**

Здано до набору 5. XI. 1968 р. Підписано до друку 30. XII. 1968 р. Формат паперу 60×90¹/₈. Друкарських фізичн. арк. 3. Умовно-друк. арк. 3. Обліково-видавн. арк. 3,59. Тираж 510.000. Зам. 06596. Рік видання сорок другий. Виходить раз на місяць.
Рукописи не повертаються. «Барвинок» на украинском языке.
Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь». Адреса редакції: Київ, Пушкінська, 28. Тел. 25-01-75, 24-13-97. Ціна 10 коп.

Видавництво і комбінат друку «Радянська Україна», Київ, Брест-Литовський проспект, 94.